

Offprint



Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Ročník V (2013), číslo 1

Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Kapitulská 26, 814 58 Bratislava 1, IČO 0039786510

Rediguje: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra) – Peter FEDOR (Lubica) – Juraj FENÍK (Košice) – Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok) – Róbert JÁGER (Prešov) – Jozef JANČOVIČ (Bratislava) – Róbert LAPKO (Košice) – Milan SOVA (Bratislava) – Peter ŠOLTÉS (Oestrich-Winkel, D) – Jozef TIŇO (Bratislava) – František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) – Pavol VILHAN (Badín) – Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Výkonný redaktor: Martina Korytiaková

Jazyková úprava: Elena Slaná

Obálka: Martin Kňazek

Na príprave publikácie sa podieľali aj Mária Mihulcová a Michal Válka.

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, redakcia@biblica.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman) alebo vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu štúdia, poznámka alebo reflexia musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verziou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok a vykonať potrebnú jazykovú a stylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielat' na adresu redakcie alebo na kniznica@xaver.sk.

Bankové konto: 4016292755/7500, IBAN: SK19 7500 0000 0040 1629 2755

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Studia Biblica Slovaca

Printed in Slovakia. Vychádza dvakrát do roka.

Cena: 5,- €

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

Vojnový zvitok XII a jeho alúzie na Žalm 24

Libor Marek

Úvod

Jeden z najlepšie zachovaných dokumentov spomedzi zvitkov od Mŕtveho mora je *Vojnový zvitok synov svetla proti synom temnoty*. Toto dielo doslovne cituje alebo sa odvoláva na mnoho biblických textov. Až asi 90 z celkového počtu približne 200 implicitných biblických citácií a alúzií je sústredených v stĺpcoch X–XIV¹. Sú to poetické a liturgické texty, ktoré čerpajú aj z viacerých žalmov. Jeden z týchto hymnov sa nachádza v XII,7-16 a používa materiál zo Žalmu 24.

Cieľom tohto príspevku je ukázať použitie alúzií na Ž 24 vo Vojnovom zvitku a tiež spôsob, ako v ňom bol tento žalm chápaný. Osobitne uvidíme, ako Božia prítomnosť v armáde – inšpirovaná niektorými výrazmi zo Ž 24 – dáva istotu nespochybniteľného víťazstva v eschatologickom konflikte, ktorý je opísaný vo Vojnovom zvitku. Táto prítomnosť – majúci predovšetkým teologickú hodnotu – sa stane rozhodujúcim faktorom pre výsledok konfliktu. Ďalej si všimneme, ako text vlastným spôsobom prepracováva materiál zo Ž 24. Odvodzuje z neho istotu, že z víťazstva budú profitovať ľudia zapojení do vojny a mestá (Jeruzalem a mestá Judska), ktoré získajú bohatstvo národov. Táto myšlienka sa zakladá na Božom predurčení.

1 Žalm 24

Na úvod najprv krátko predstavíme Ž 24 a spomenieme najdôležitejšie diskutované otázky, ktoré sa s ním spájajú. Ohľadom štruktúry žalmu ako i jeho integrity sa dosiahol všeobecný konsenzus, no stále ostáva nezodpovedaná otázka o jeho možnom pôvode vo vojnovom kontexte a tiež o jeho eventuálnom použití v liturgii.

¹ CARMIGNAC, Les citations, 235-239.384-390.

1.1 Štruktúra

Vedecká diskusia dosiahla pri Ž 24 zhodu vo viacerých bodoch. Vo všeobecnosti sa uznáva kompozičný charakter žalmu a boli identifikované tri hlavné časti: úvodná oslava Pána za ustanovenie sveta a vládu nad ním (24,1-2); liturgia Tóry (Toraliturgie) (24,3-6); liturgia pri bránach (24,7-10)².

Napriek chýbajúcej kompozičnej a tematickej zhode medzi týmito časťami je integrita a jednotné poslanstvo žalmu dosiahnutá použitím istých literárnych prostriedkov. Spoločné poetické črty a ideológia garantujú kompozičnú jednotu žalmu, ktorá existuje aj popri tematických rozporoch medzi tromi hlavnými časťami³. Inými slovami, sú tu použité lexikálne a konceptuálne prostriedky, ktoré predstavujú vstup Pána do chrámu paralelne so vstupom pútnikov⁴. Otvorenie brán zdôrazňuje príchod Jahveho do jeho chrámu (Ez 43,4; Ž 68,25-26) a táto Božia kontingencia umožňuje jeho stretnutie s človekom⁵.

1.2 Kontext

Doterajšie štúdie o presnom kontexte žalmu nepriniesli jednoznačné výsledky. V minulosti boli vyslovené rozličné názory, avšak nie vždy sa dostatočne zakladali na samotnom texte žalmu. V nasledujúcej časti krátko predstavíme základné hypotézy.

Napriek návrhu chápať tento žalm vo vzťahu k udalosti zasvätenia jeruzalemského chrámu Júdom Makabejským (164 pred Kr.)⁶, staršie datovanie do predexilového obdobia sa zakladá na širšom vedeckom konsenze⁷. Liturgia pri bránach v 24,7-10 je považovaná za najstaršiu časť žalmu. Toto tvrdenie je

² KRAUS, *Psalms*, 311. Liturgický charakter posledných dvoch častí sa zakladá na ich obsahu: vstupovanie do chrámu a dialogický charakter textu.

³ MAZOR, Psalm 24, 303-316.

⁴ WEBER, *Die Psalmen*, 130. Napriek otázkam o spôsobe nadviazanosti troch hlavných častí je zrejmé, že celý žalm sa v neskoršom období používal v židovskej liturgii. Septuaginta dáva tomuto žalmu nadpis, ktorý ho zaraďuje do prvého dňa v týždni. Podobne Talmud vníma liturgické asociácie v prvých dvoch veršoch a ich vzťah k stvoreniu, porov. CRAIGIE, *Psalms*, 211-212.

⁵ PODELLA, *Transformationen*, 121-123; WEBER, *Theologie und Spiritualität*, 76-77.

⁶ TREVES, *The Date of Psalm 24*, 428-434.

⁷ HOSSFELD – ZENGER, *Die Psalmen*, 156.

zdôvodnené podobnosťou s inými predexilovými poetickými kompozíciami (napr. Ž 77,12-20; 93; 94) a možným vplyvom starej kanaánskej liturgie⁸. Uvedené verše sú aj východiskom pre stanovenie *Sitz im Leben* žalmu: predpokladaná úloha tejto liturgie pri bránach (24,7-10) sa následne rozširuje a klasifikácia danej sekcie sa aplikuje na celý žalm. Výsledkom sú rozličné návrhy, ktoré sa snažia opísať pôvodný kontext žalmu⁹.

Viacerí exegeti sa snažia identifikovať udalosť naznačenú v texte a určiť jej miesto v slede liturgických slávení odohrávajúcich sa v jeruzalemskom chráme. Niektorí zastávajú názor, že uvedená liturgia pripomína Dávidovo prenesenie archy do Jeruzalema (2 Sam 6,12-19), alebo zasvätenie chrámu (1Kr 8)¹⁰. Udalosť prenesenia archy by sa takto opakovala počas jesenného sviatku, kedy by sa konala procesia s archou¹¹ a žalm by bol prednášaný dvoma striedajúcimi sa chórmami počas liturgie¹².

Alternatívou a rozvinutím tohto návrhu je vsadenie tematiky archy do vojnového kontextu¹³. Žalm by tak bol piesňou na oslavu vojenského víťazstva pri príležitosti návratu archy z boja. Oslavujúc symbolický Boží vstup, žalm by sprevádzal procesiu, ktorá by pri chrámových bránach žiadala o vstup¹⁴. Na pozadí by bol obraz Boha ako vojenského hrdinu (podobne ako v Ž 132)¹⁵.

Ako liturgický kontext sa zdá byť najvhodnejší cyklus jesenných sviatkov, no aj tak je priama identifikácia s konkrétnym sviatkom neistá. Žalm mohol byť určený na sviatok intronizácie Jahveho (podobne ako Ž 47)¹⁶. Na základe mezopotámskych paralel vieme, že miestom tohto sviatku by bol začiatok nového roka, teda jeseň, no jeho slávenie v Izraeli nie je doložené. V širšom kontexte možnej inšpirácie žalmu stojí za pozornosť mezopotámska tradícia, ako aj texty z Kanaánu i zo Starého zákona, ktoré spomínajú mýtus božského bojovníka vracajúceho sa po víťazstve do zhromaždenia, kde

⁸ HOSSFELD – ZENGER, *Die Psalmen*, 157.

⁹ RAVASI, *Il Libro dei Salmi*, 452-454.

¹⁰ WEBER, *Die Psalmen*, 130.

¹¹ CROSS, *Canaanite Myth*, 93.97; KRAUS, *Psalms*, 312.

¹² DAHOOD, *Psalms*, 151.

¹³ KRAUS, *Teologia dei Salmi*, 118.

¹⁴ GUNKEL – BEGRICH, *An Introduction*, 72.74.

¹⁵ DE ROBERT, *Arche et guerre sainte*, 52.

¹⁶ MOWINCKEL, *Psalmenstudien*, 3-209; MOWINCKEL, *The Psalms*, 170-172.177-179; CROSS, *Canaanite Myth*, 93.

je korunovaný za zvrchované božstvo¹⁷. Navrhnuté lexikálne vzťahy (24,7) však nie sú dostatočné na dokázanie bezprostredného súvisu s mytologickými textami. Na druhej strane, myšlienka Božieho vládnutia súvisí s obnovením zmluvy (takisto v kontexte jesenných sviatkov!) a takéto spojenie je viac v súlade s biblickou tradíciou¹⁸.

Vyššie spomenuté návrhy nie sú dosť presvedčivé, nakoľko samotný text neposkytuje dostatok indícií: Archa sa výslovne nespomína a text neobsahuje jasné tvrdenia o procesii alebo rituálnom vstupe do chrámu, ktoré by umožnili dať ho do vzťahu s konkrétnou situáciou alebo špecifickým sviatkom¹⁹.

Neskoršia recepcia žalmu môže byť užitočná v kontexte prebiehajúcej diskusie. Hoci táto recepcia sama osebe neurčuje pôvodný kontext žalmu, predsa nám objasňuje jeho porozumenie. Takisto ukazuje, ako neskorší autori vnímali cieľ a funkciu žalmu. Výhodou každého nasledovného použitia je, že ukazuje, akým smerom sa žalm ponúkal pre neskoršiu interpretáciu.

Celá úvaha o funkcii Ž 24 v jeho novom kontexte (Vojnového zvitku) sa musí zakladať na vyhodnotení samotného Vojnového zvitku.

2 Úvod do Vojnového zvitku

Ako sme spomenuli v úvode, Vojnový zvitok z Kumránu používa v hymne v stĺpci XII niektoré výrazy zo Ž 24. Skôr, ako sa budeme zaoberať týmto hymnom, krátko predstavíme celý dokument: jeho literárny druh, datovanie, pôvod a štruktúru.

Celkový cieľ tohto diela je stále predmetom diskusií, čo je z veľkej časti zapríčinené stavom zachovaného manuskriptu (1QM), z ktorého chýbajú niektoré časti textu. Na začiatku výskumu bolo dielo považované za čisto idealistický a liturgický text²⁰. Hoci text obsahuje viaceré teologické myšlienky a vyjadrenia²¹, predsa jestvujú presvedčivé dôvody chápať ho skôr ako

¹⁷ CLIFFORD, *Psalms*, 134.

¹⁸ KRAUS, *Psalms*, 86-89.

¹⁹ PODELLA, Transformationen, 112-114. Celý problém sa komplikuje aj z dôvodu našej nedostatočnej vedomosti o liturgických sláveniach v starovekom Izraeli. Ich doloženie v dostupných zdrojoch je nedostatočné a neumožňuje určiť ich priamy súvis s daným žalmom, porov. SEYBOLD, *Psalmen/Psalmenbuch*, 612.

²⁰ CARMIGNAC, *La règle de la guerre*, XI-XII.

²¹ DUHAIME, *The War Scroll*, 85-87.

„realistickú“ kompozíciu podobnú vojenskému manuálu, v ktorom liturgické sekcie zohrávajú určitú úlohu²². Nakoľko dielo reflektuje špecifické historické okolnosti druhého alebo prvého storočia pred Kr., možno ho pokladať za praktickú kompozíciu, ktorá opisuje eschatologickú vojnu proti nepriateľom židovského národa. Celková perspektíva textu je kompletne zničenie národov počas veľkej vojny, ktorá sa uskutoční na začiatku posledných dní²³. Vždy je možné pochybovať o stupni realizmu pri opisovaní očakávaných eschatologických udalostí a je zrejmé, že text je ovplyvnený fantastickými predstavami, ktoré sú kombinované s teologickým posolstvom. Dokument však primárne obsahuje praktické informácie o stratégii a taktike pre armádu. Tieto informácie sú odpoveďou na predchádzajúce Božie zjavenie. V texte sa komunikuje nemenný scenár vojny a sled udalostí stanovený Bohom²⁴.

V otázke datovania dokumentu nebol zatiaľ dosiahnutý vedecký konsenzus²⁵. Datovanie do polovice prvého storočia pred Kr. sa zakladá na paleografickej analýze manuskriptu 1QM a je podporené porovnaním dokumentu so stratégiou a organizáciou rímskeho vojska, ako je doložené v Palestíne po jej dobytí v 63 pred Kr.²⁶. Tento názor bol spochybnený tvrdením, že Vojnový zvitok nemožno vnímať ako dielo zostavené podľa grécko-rímskych taktických manuálov²⁷. Spomenutá závislosť od rímskej vojenskej stratégie bola popretá²⁸ a navrhuje sa skoré datovanie do obdobia makabejských vojen²⁹.

²² DAVIES, War Rule, 876.

²³ SCHIFFMAN, War in Jewish Apocalyptic Thought, 486-487.

²⁴ ALEXANDER, The Evil Empire, 21-23.

²⁵ Detailný prehľad jednotlivých hypotéz o datovaní a pôvode Vojnového zvitku je k dispozícii: IBBA, *Le ideologie*, 23-27.

²⁶ YADIN, *The Scroll*, 243-246.

²⁷ DUHAIME, The War Scroll, 150.

²⁸ GMIRKIN, The War Scroll, 89-129.

²⁹ Rok 163 pred Kr. ako presný čas vzniku bol stanovený na základe istých podobností medzi Vojnovým zvitkom a viacerými apokalyptickými dielami druhého storočia pred Kr. (Daniel, Apokalypsa týždňov, Zvieracia apokalypsa, Kniha Jubileí). Spoločným literárnym prostriedkom v týchto dielach je použitie chronologických schém, ktoré delia dejiny na periódy a obdobia. Takto sa podáva interpretácia autorovej minulosti, prítomnosti a budúcnosti. Historická kríza v prítomnosti sa pokladá za znak prichádzajúceho eschatologického konfliktu a nasledujúceho obdobia Božej priazne. Druhým spoločným znakom je prechod od *ex eventu* opisu udalostí ku skutočnej predpovedi. Tento prechod ukazuje dátum vzniku diela, porov. GMIRKIN, Historical

Ďalším diskutovaným aspektom Vojnového zvitku je jeho redakčná história. Najmä objavenie a analýza viacerých fragmentov zo 4. kumránskej jaskyne, ktoré súvisia s vojnovou tematikou³⁰, podporujú konsenzus autorov o kompozičnom charaktere diela a o komplexnom redakčnom procese spracovávania „vojnových materiálov“³¹. Viaceré protirečenia a napätia v texte, ako aj použitie starších materiálov, dosvedčujú kompozičnú históriu textu.

V našom prípade je dôležité zohľadniť literárnu štruktúru spisu v jeho záverečnej podobe. Jestvuje všeobecná zhoda o základnom rozdelení textu na nasledovné časti³²:

I	Úvod
II–IX	Organizácia a taktika
IX–XIV	Vojnové modlitby
XIV–XIX	Vojna proti Kittim

My sa zameriame na časť X–XIV³³. Uvedené stĺpce sa od predchádzajúceho a nasledovného textu odlišujú obsahom i formou. Obsahujú vojnové modlitby, nazývané aj hymny, alebo liturgické modlitby.

Allusions, 175-185. Vo Vojnovom zvitku je v stĺpcoch I a II prítomný paralelný prechod od historického materiálu k nerealistickým očakávaniam ohľadom budúcnosti. Interná analýza dokumentu dokáže odlišiť odkazy na historické udalosti od predpovedí budúcnosti, a tak umožňuje datovanie celej kompozície, porov. GMIRKIN, *Historical Allusions*, 185-203.

³⁰ Prehľad existujúcich manuskriptov a fragmentov je k dispozícii: SCHULTZ, *Conquering the World*, 17-30. Tieto manuskripty sú v rozličnom vzťahu k IQM: (a) niektoré sú kópiami recenzie podobnej s IQM, (b) iné predstavujú kópie odlišných recenzií, alebo (c) sú to kópie odlišného diela, porov. DUHAIME, *The War Texts*, 40. Je možné, že existovali odlišné tradície včlenené do záverečnej verzie Vojnového zvitku, alebo súčasné materiály mohli pochádzať z odlišných recenzií súvisiacich na základe obsahu. Napriek svojmu kompozičnému charakteru má Vojnový zvitok svoju vnútornú logiku a jasné poslanstvo, porov. GARCÍA MARTÍNEZ, *The War Scroll*, 316.

³¹ Tento názor zastávajú rovnako skorší i súčasní autori skúmajúci dokument: HUNZINGER, *Fragmente*, 131-133; BECKER, *Das Heil Gottes*, 43-50; DAVIES, *IQM*, 20-23; IBBA, *Il "Rotolo della guerra"*, 42-43; DUHAIME, *The War Texts*, 60-61; SCHULTZ, *Conquering the World*, 43.71; GARCÍA MARTÍNEZ, *The War Scroll*, 305-306.

³² Prehľad rozličných návrhov ponúka SCHULTZ, *Conquering the World*, 83-85; my nasledujeme DUHAIME, *War Scroll*, 80.

³³ Väčšina komentárov vníma stĺpce X-XIV ako literárnu jednotku, ktorá existovala samostatne ako zbierka piesní inšpirovaných z hľadiska obsahu a formy viacerými biblickými textami: ZHU-EN, *A Model for the Composition*, 265; GARCÍA MARTÍNEZ, *The War Scroll*, 312. Typickým pre tieto texty je zdôrazňovanie spoločenstva

Jednotlivé hymny vo vybratej sekcii je možné rozlíšiť na základe ich obsahu, chronológie vojny, jestvujúcich rubriík³⁴ a medzier ponechaných v texte³⁵. My sa zameriame na hymnus XII,7-16.

3 Hymnus XII,7-16

V nasledujúcej časti poskytneme všeobecný úvod k modlitbe, ktorú možno nazvať podľa jej úvodných slov: „A ty, Bože“ (וְאַתָּה אֱלֹהִים). Po delimitácii textu bude nasledovať umiestnenie do chronológie eschatologickej vojny a porovnanie s paralelnou verziou v stĺpci XIX. Nakoniec uvedieme text modlitby s prekladom.

3.1 Úvod do hymnu

Dôležitým kritériom pre identifikáciu textu XII,7-16 ako samostatnej jednotky sú prázdne riadky, ktoré v manuskripte nechal autor / pisateľ. Prázdny riadok XII,6 naznačuje zmenu oproti predchádzajúcej modlitbe. Napriek tomu, že modlitba v XII,1-5 má obsah podobný s XII,7-16 (zástup anjelov je prítomný v ľudskej armáde), jestvujú medzi nimi aj významné rozdiely: zatiaľ čo hymnus XII,1-5 používa tretiu osobu (rozprávač) a opisuje ľudskú armádu, hymnus XII,7-16 konzistentne používa prvú osobu plurálu. Vzhľadom na to, že sa nezachovala spodná časť stĺpca XII, skutočný záver hymnu nie je doložený. Rubriky na začiatku stĺpca XIII však ukazujú, že v XIII,1 začína nová modlitba.

Náš text nie je uvedený rubrikami, takže v tomto prípade nepoznáme jeho explicitnú funkciu. Na základe paralel medzi textami XVIII–XIX a XII–XIV sa zdá, že modlitba je určená pre moment počas samotného boja³⁶.

používaním prvej osoby plurálu, čím sa posilňuje spolupatričnosť tých, ktorí sa zúčastňujú na vojne a dané modlitby sa ich týkajú, porov. DUHAIME, Le ‘nous’ identitaire, 409-417.

³⁴ Rubriky sú časti textu uvedené ako úvody do niektorých z modlitieb. Často opisujú toho, kto tieto modlitby prednáša a príležitosť, pri ktorej sú prednesené (napr. XIII,1-2).

³⁵ Celý zvitok obsahuje viacero prázdnych riadkov, ako ich zanechal autor/pisateľ (napr. XI,12b; XII,13.16b). Tieto pomáhajú pri skúmaní vzťahov medzi jednotlivými textovými jednotkami. Práve prázdne riadky sa používali na delenie textu; porov. TOV, *Scribal Practices*, 143-163.

³⁶ Paralelná verzia našej modlitby zachovaná v stĺpci XIX má pred sebou iné modlitby určené na obdobie počas boja (XVI,15–XVII,9). Preto je pravdepodobné, že aj

Ako sme už spomenuli, tá istá modlitba sa zachovala v dvoch verziách v stĺpcoch XII a XIX. Verzia v stĺpci XII obsahuje dva dodatky v porovnaní s XIX. V riadkoch XII,8b-9a je pridaná veta „národ svätých sú [naši] hrdi[novia a] zástup jeho anjelov je zaradený medzi nami. Vojnový hrdina je v našom zhromaždení“ a v XII,13 je pridané „Zažiar radosťou, Jeruzalem!“. Táto skutočnosť môže byť výsledkom redakčného procesu, v ktorom hymnus pôvodne určený pre *boj proti Kittim* (opísaný v XV–XIX) bol rozšírený a adaptovaný, aby spĺňal kritériá na *boj divízií* v súlade s X–XIV³⁷.

3.2 Text a preklad

7	ואתה אל ננורא] בכבוד מלכותכה ועדת קדושיכה בתוכנו לעזר עולמינ] ונתנו בוז למלכים לענ
8	וקלס לנבורים כיא קדוש אדוני ומלך הכבוד אתנו עם קדושים גבונרים וצבא מלאכים בפקודינו
9	ונבור המלח[מה] בעדתנו וצבא רוחיו עם צעדינו ופרשינו כעננים וכעבי של לכסות ארץ
10	וכזרם רביבים להשקות משפט לכול צאצאיה קומה גבור שבה שביכה איש כבוד ושול
11	שללכה עושי חיל תן ידכה בעורף אויביכה ורגלכה על במותי חלל מחץ גוים צריכה וחרבכה
12	תואכל בשר אשמה מלא ארצכה כבוד ונחלתכה ברכה המון מקנה בחלקותיכה כסף וזהב ואבני
13	חפץ בהיכל[ות]יכה ציון שמחי מאדה והופיעי ברנות ירושלים והגלנה כול ערי יהודה פתחי
14	שער[ות]ך תמיד להביא אליך חיל גואים ומלכיהם ישרתוך והשתחוו לך כול מעניך ועפר
15	רגליך ילחכו בנות עמי צרחנה בקול רנה עדינה עדי כבוד ורדינה במלכות ..]
16	[..] ישראל למלוך עולמים . [] []

naša modlitba bola určená na tento moment, porov. SCHULTZ, *Conquering the World*, 278-279.

³⁷ SCHULTZ, *Conquering the World*, 279-282.

- 7 A, Ty, Bože si vzne[šený] v sláve tvojej kráľovskej moci a zhromaždenie tvojich svätých je uprostred nás pre večnú pomoc. [Uká]žeme kráľom zvrchovanosť, výsmech
- 8 a posmech hrdinom. Ved' Pán je svätý a Kráľ slávy je s nami, národ svätých sú [naši] hrdi[novia a] zástup jeho anjelov je zaradený medzi nami.
- 9 Vojnový hrdina je v našom zhromaždení a zástup jeho duchov je s našimi krokmi. Naši jazdci sú [ako] mračná a oblaky rosy, ktoré pokrývajú zem
- 10 ako prudký dážď, ktorý vrhá spravodlivosť na všetko jej potomstvo. Povstaň, hrdina, odved' svojich zajatcov, Muž slávy
- 11 pozbieraj korisť, ty, ktorý konáš udatné skutky! Polož svoju ruku na krk svojich nepriateľov a svoju nohu na hřby zabitých! Znič národy, tvojich nepriateľov, a nech tvoj meč
- 12 pohltí vinné telo! Naplň svoju krajinu slávou a svoje dedičstvo požehnaním: nech sú stáda dobytka na tvojich poliach, striebro, zlato a vzácne
- 13 kamene v tvojich palácoch! Teš sa, Sion, nesmierne! Zažiar radosťou, Jeruzalem! Jasajte, všetky mestá Judska! Otvor
- 14 svoje brán[y] natrvalo, aby sa ti prinieslo bohatstvo národov! Ich králi ti budú slúžiť, všetci vaši utláčatelia sa pred tebou sklonia, prach
- 15 [tvojich nôh budú lízat'. Dcér]y môjho národa, volajte radostným hlasom! Ozdobte sa slávnostnými ozdobami! Vládnite nad kráľovst[vom...]
- 16 [...a] Izrael vládnuť naveky.

4 Použitie Žalmu 24 v hymne

V nasledujúcej časti sa zameriame na výrazy zo Ž 24 použité vo Vojnovom zvitku. Najprv ukážeme všeobecnú charakteristiku hymnu a nasledovať bude diskusia o tom, ako alúzie na Ž 24 zapadajú do tohto typu textu.

4.1 Charakter hymnu

Hymnus XII,7-16 v sebe kombinuje viacero dimenzií. Jeho liturgický charakter v kombinácii s vojenským kontextom navodzuje ideu svätej vojny. Tieto aspekty vysvetlíme bližšie.

Celá sekcia X–XIV má explicitný liturgický charakter: obsahuje hymny a modlitby, ktoré mali byť prednášané pred bitkou, počas nej a po nej. Liturgický charakter je zvýraznený aj rubrikami v texte (napr. XII,20b–XIII,2a; XIV,2-4a). Tieto poskytujú inštrukcie o presných časoch, osobách a povinnostiach pri prednášaní hymnov a pri liturgických sláveniach. Hymnus XII,7-16 obsahuje viacero znakov typických pre liturgické a hymnické texty, napr. niektoré charakteristiky Boha v úvode do hymnu (XII,7-8): jeho sláva a svätosť³⁸. Takisto jestvujú iné hymny, ktoré s naším zdieľajú niektoré tematické motívy³⁹. Je preto odôvodnené klasifikovať daný text ako liturgický.

Liturgická kompozícia sa vzťahuje aj na vojenský kontext boja proti nepriateľom: používa sa vojenská terminológia (XII,8b: Zástup jeho anjelov je zaradený medzi nami; XII,9: Vojnový hrdina...; zástup jeho duchov...; naši jazdci), spomína sa porážka nepriateľov (XII,7b-8a.10.11) a opisuje sa korisť získaná pri bitke (XII,11.14.15). Hoci víťazstvo ešte nie je dosiahnuté, pokladá sa za isté: po prosbe o Božiu pomoc (XII,10b-12) bezprostredne nasleduje výzva Sionu, Jeruzalemu a mestám Judska na oslavu za nastávajúce víťazstvá, ktoré sa pokladajú za isté (XII,13-16).

³⁸ „Sláva“ je častým Božím atribútom v diele Hodayot (1QHa V,8[19].17[28]; VII,23[33]; VIII,17[27]); „svätosť“ sa vyskytuje v iných hymnoch v súvislosti s Bohom (1QHa III,9; V,7; VII,26.30).

³⁹ Dielo 1Q34 + 1Q34bis (Modlitby na sviatky) je tematicky podobné: Božia činnosť v prospech spoločenstva vedie k vyjadreniu vďačnosti a radosti (Frag. 1 + 2 = 4Q509 3); hriešnici budú zničení, zatiaľ čo spravodliví budú zachránení (Frag. 3 col. I = 4Q509 97–98). Boh zachraňuje chudobných od ich nepriateľov (1QHa X,20-39).

Oba aspekty (liturgický a vojenský) spolu navodzujú tému svätej vojny, na ktorej sa zúčastňuje Boh i ľudia⁴⁰. Boh a nadprirodzené sily sú prítomné v armáde (XII,8-9a: Kráľ slávy je s nami,... zástup jeho anjelov je zaradený medzi nami; Vojnový hrdina je v našom zhromaždení a zástup jeho duchov je s našimi krokmi). Zaznieva prosba o Božie mocné činy v prospech ľudu (XII,10b-12). Paralelne k Bohu stoja ľudia, ktorí sa takisto zúčastňujú na vojne. Spomínajú sa aj s ich armádou v XII,7-10: uprostred nás; s nami; naši hrdinovia; v našom zhromaždení; s našimi krokmi) a armáda je doplnená nadprirodzenými silami.

4.2 Alúzie na Žalm 24

Celý hymnus obsahuje viacero alúzií na rôzne biblické texty. Nerobí však systematickú exegézu jedného špecifického textu, ale používa rôzne texty ako model pre vlastný jazyk, čím vzniká nová „biblická“ kompozícia. Takto sa použitím alúzií a asociácií potvrdzuje autorita biblických textov pre kumránsku komunitu⁴¹.

Všimnime si teraz, ako sa alúzie na Ž 24 zhodujú so všeobecným charakterom hymnu a prečo bol Ž 24 pokladaný za vhodný pre tento nový kontext.

(a) Žalm 24 obsahuje viacero Božích titulov. Náš hymnus používa výraz „Kráľ slávy“ (מֶלֶךְ הַכְבוֹד) v XII,8. Táto syntagma sa nenachádza nikde inde v Starom zákone, okrem Ž 24,7-10, kde je použitá ako titul zopakovaný 4-krát a určený pre postavu, ktorá je definovaná ako Pán (24,8). Aj náš hymnus ju používa v tomto zmysle, keď sa ňou opisuje Boh (XII,8): je v apozícií k predchádzajúcemu Božiemu titulu „Pán je svätý“ (קְדוֹשׁ אֲדוֹנָי).

Žalm 24 používa v tomto prípade vojnový slovník a titul „Kráľ slávy“ je postupne vysvetlený ako „Jahve je vojnový hrdina“ (יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה). Toto je zároveň druhý prípad, keď sa Boží titul z Ž 24,8 používa v našom hymne (hoci s vynechaním Tetragramu): XII,9 „vojnový hrdina“ (גִּבּוֹר הַמִּלְחָמָה).

⁴⁰ Koncept svätej vojny označuje vojnu, ktorá je vyhlásená, vedená a vyhratá samotným Bohom. Má paralely s vojnou pri obsadzovaní zaslúbenej zeme. Boh sa zúčastňuje na bojoch armády a vyžaduje sa liturgická podpora; SCHIFFMAN, War in Jewish Apocalyptic Thought, 478.

⁴¹ FISHBANE, Interpretation, 356-357.

Boh s takouto vojnovou konotáciou je explicitne situovaný do zhromaždenia (alebo armády pripravenej na boj) v 1QM XII. Text v oboch prípadoch používa zámená v prvej osobe plurálu „Kráľ slávy je s nami; Vojnový hrdina je v našom zhromaždení“ (מֶלֶךְ הַכְבוֹד אִתָּנוּ; נְבוֹר הַמִּלְחָמָה בְּעִדְתָנוּ). Tým sa dodáva istota a povzbudenie pre ľudí ohľadom výsledku vojny. Prítomnosť silného hrdinu v armáde je zárukou úspechu: motívy nadprirodzenej pomoci a ľudského úspechu sú kombinované najmä v XII,7b-10a⁴². Neskôr zaznieva prosba, aby hrdina zasiahol (imperatívy v XII,10b-13a). Výsledkom je, že z víťazstva ľudia naozaj profitujú. Sú to tí, ktorí sa zúčastnili boja (v kontexte Vojnového zvitku sú to synovia svetla) a symbolicky sú zastúpení Jeruzalemom a mestami Judska, do ktorých prúdi bohatstvo národov (XII,13-16).

(b) Druhá alúzia na Ž 24 sa nachádza v XII,13-14. Používa sa tu materiál zo Ž 24,7.9, hoci iba v obmedzenom rozsahu a s viacerými zmenami v samotnom texte. Autor hymnu používa iba niektoré výrazy a prispôsobuje ich svojmu zámeru, čím sa dosahuje výsledná verzia „Otvor svoje brán[y] natrvalo, aby sa ti prinieslo bohatstvo národov!“ (פְּתַחֵי שַׁעֲרֵיךָ תַמִּיד לְהַבִּיא אֵלֶיךָ חַיִל) (גִּוְאִים). Sú to významné zmeny v porovnaní so Ž 24,7.9 „Zdvihnite, brány, svoje hlavice a vyvýšte sa, brány prastaré, lebo má vstúpiť kráľ slávy“ (שָׂאוּ שַׁעֲרֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם וְהִנְשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְבוֹד) (פְּתַחֵי). Výraz „brány“ (פְּתַחֵי) je zmenený z podstatného mena v pluráli na sloveso v imperatíve. Teraz sa vzťahuje na Jeruzalem, čo je posledný menovaný subjekt v ženskom rode. Príslovka „prastaré“ (עוֹלָם) vzťahujúca sa na „brány“ je nahradená výrazom „natrvalo“ (תַּמִּיד), ktorý charakterizuje samotné otváranie. Takto výsledný text vyzýva, aby brány ostali otvorené. Cieľom nie je príchod kráľa slávy, ale priniesenie bohatstva národov (XII,14): „aby sa ti prinieslo bohatstvo národov“ (לְהַבִּיא אֵלֶיךָ חַיִל גִּוְאִים). Konzekutívny vajjiktol וַיָּבֹא je zmenený na infinitív לְהַבִּיא, ktorý uvádza účelovú vetu.

Text v Ž 24,7-10 opisuje prípravu na príchod Pána, pravdepodobne po víťaznej bitke. Podobný vojenský kontext sa predpokladá aj v hymne XII vo Vojnovom zvitku. Tu sa však čiastočne mení dôraz a z daného víťazstva budú

⁴² Oba motívy sú dané do logickej súvislosti použitím častice כִּי v XII,8: כִּי קָרוֹשׁ אֲדוֹנֵי. Božia prítomnosť v armáde a jeho svätosť vysvetľujú očakávaný výsledok: „Ukážeme kráľom zvrchovanosť, výsmech a posmech hrdinom“ (נַתַּנוּ בּוֹ לְמַלְכִים לַעַן) (וּקְלַם לְנַבְוִרִים).

profitovať ľudia, ktorí sa na vojne zúčastnili, čiže synovia svetla. Text vzbudzuje istotu o víťazstve a akcii, ktoré treba vykonať, má radostný charakter (tri imperatívy v XII,13: Teš sa...! Zažiar...! Jasajte...!). Tento dôraz umožňuje vnímať aspekt slávenia, hoci bez špecifických detailov ohľadom konkrétneho liturgického kontextu.

Záver

Pokúsme sa dať si odpoveď na otázku, prečo niektoré výrazy zo Ž 24 boli pokladané za vhodné na použitie vo Vojnovom zvitku. Začneme niekoľkými metodologickými poznámkami, po ktorých bude nasledovať súhrn celého príspevku.

Pri porovnávaní rozdielnych dokumentov je potrebné vyhnúť sa riziku, aby sa význam novšieho dokumentu (Vojnový zvitok) automaticky neprenášal a neaplikoval na starší dokument (Ž 24). Ďalej treba zohľadniť, že Vojnový zvitok robí iba alúzie na Ž 24 a nepodáva jeho systematickú exegézu. Hymnus vo Vojnovom zvitku používa materiál zo Ž 24, pretože bol pokladaný za vyhovujúci pre tento nový kontext.

Vo Vojnovom zvitku sa kladie dôraz na Božiu prítomnosť v armáde, čím sa dáva istota víťazstva. Tá podporuje ľudí zapojených do vojny v ťažkých časoch. Uvedený zámer dosahuje autor práve použitím terminológie zo Ž 24. Hoci text Ž 24 ani neukončená diskusia o jeho pozadí neumožňujú dať definitívnu odpoveď na to, akú bitku mal autor na mysli (konflikt pri stvorení pripomenutý liturgickým slávením alebo skutočná bitka), použitie tohto materiálu vo Vojnovom zvitku ukazuje, že Ž 24 (alebo aspoň jeho záverečná časť 24,7-10) museli byť vnímané ako zosúladiateľné s explicitným vojnovým kontextom. Myšlienka prítomnosti Boha ako osláveného víťazného bojovníka v Ž 24 je prepracovaná. Podľa Vojnového zvitku, víťazstvo ešte nie je dosiahnuté a stále patrí do eschatologickej budúcnosti v súlade so všeobecným vojnovým scenárom kumránskej komunity.

Bolo spomenuté, že pre Ž 24 sa hľadal súvis s niektorým konkrétnym sviatkom, alebo momentom počas liturgického roka. Na základe Vojnového zvitku nie je možné takéto spojenie dokázať ani vyvrátiť. Liturgický kontext Vojnového zvitku nevyžaduje, aby všetky biblické materiály v ňom použité nutne mali liturgický pôvod.

Posledný prípad použitia Ž 24 je pravdepodobne výsledkom vedomého prepracovania biblického textu. Riadky 13-14 tým, že podstatným spôsobom

menia text, modifikujú aj jeho zámer. Príchod víťazného Pána podľa Ž 24 je zmenený na víťazstvo a zisk ľudí, ktorí sa zúčastnili na vojne a teraz sú symbolicky zastúpení Jeruzalemom a judskými mestami. Budú mať prospech z bohatstva pochádzajúceho od národov. Dosiahnutie spoločného víťazstva podporuje myšlienku jednoty medzi Bohom a spoločenstvom.

Celá pasáž je zostavená z perspektívy Božieho predurčenia. Hoci nie je výslovne definovaná, Božia autorita sa predpokladá odvolaním sa na biblický text a jeho autoritu. Takisto tón výsledného textu neprípúšťa pochybnosti o výsledku a predstavuje ho ako definitívny. Tento dôraz zodpovedá myšlienke Božieho zjavenia, ktoré stanovuje následnosť eschatologických udalostí a zároveň očakáva ľudskú odpoveď. Tá je vo Vojnovom zvitku chápaná ako vojenská stratégia, ktorú treba aplikovať.

Zoznam použitej literatúry

- ALEXANDER, Philip S.: The Evil Empire. The Qumran Eschatological War Cycle and the Origins of Jewish Opposition to Rome. In: Paul M. Shalom – Robert A. Kraft – Lawrence H. Schiffman – Weston W. Fields (eds.): *Emanuel. Studies in Hebrew Bible, Septuagint and Dead Sea Scrolls in Honor of Emanuel Tov*, Leiden: Brill, 2003, 17-31.
- BECKER, Jürgen: *Das Heil Gottes. Heils- und Sündenbegriffe in den Qumrantexten und im Neuen Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1964.
- CARMIGNAC, Jean: Les citations de l'Ancien Testament dans la Guerre des fils de lumière contre les fils des ténèbres, *Revue Biblique* 63 (1956) 234-260.375-390.
- CARMIGNAC, Jean: *La règle de la guerre des fils de lumière contre les fils de ténèbres*, Paris: Letouzey & Ané, 1958.
- CLIFFORD, Richard J.: *Psalms 1–72: Abingdon Old Testament Commentary*, Nashville: Abingdon, 2002.
- CRAIGIE, Peter C.: *Psalms 1–50*, Waco, Texas: Word Books, 1983.
- CROSS, Frank M.: *Canaanite Myth and Hebrew Epic. Essays in the History of the Religion of Israel*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1973.
- DAHOOD, Mitchell J.: *Psalms*. Vol. I: 1–50, Garden City, NY: Doubleday, 1966.
- DAVIES, Philip R.: *IQM, the War Scroll from Qumran. Its Structure and History*, Roma: Biblical Institute Press, 1977.
- DAVIES, Philip R.: War Rule. In: *ABD* 6, 1992, 875-876.
- DE ROBERT, Philippe: Arche et guerre sainte, *Études théologiques et religieuses* 56 (1981) 51-53.
- DUHAIME, Jean: The War Scroll from Qumran and the Greco-Roman Tactical Treatises, *Revue de Qumran* 13/1-4 (1988) 133-151.
- DUHAIME, Jean: War Scroll. In: James H. Charlesworth (ed.): *The Dead Sea Scrolls. Hebrew, Aramaic, and Greek Texts with English Translations*, Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 1995, 80-203.

- DUHAIME, Jean: *The War Texts. IQM and Related Manuscripts*, London: T&T Clark, 2004.
- DUHAIME, Jean: Le 'nous' identitaire dans les 'prières de la guerre' de Qumrân (IQM X–XIV). In: Daniel Gerber – Pierre Keith (eds.): *Les hymnes du Nouveau Testament et leurs fonctions*. XXIIe congrès de l'Association catholique française pour l'étude de la Bible (Strasbourg, 2007), Paris: Cerf, 2009, 399-418.
- FISHBANE, Michael A.: Interpretation of Mikra at Qumran. In: Martin J. Mulder (ed.): *Mikra. Text, Translation, Reading and Interpretation of the Hebrew Bible in Ancient Judaism and Early Christianity*, Assen: Van Gorcum, 1988, 339-377.
- GARCÍA MARTÍNEZ, Florentino: The War Scroll and Related Literature. War and Peace in the Dead Sea Scrolls. In: Jan Liesen – Pancratius C. Beentjes (eds.): *Visions of Peace and Tales of War. Deuterocanonical and Cognate Literature Yearbook 2010*, Berlin: De Gruyter, 2010, 303-334.
- GMIRKIN, Russel: Historical Allusions in the War Scroll, *Dead Sea Discoveries* 2 (1995) 172-214.
- GMIRKIN, Russel: The War Scroll and Roman Weaponry Reconsidered, *Dead Sea Discoveries* 3 (1996) 89-129.
- GUNKEL, Hermann – BEGRICH Joachim: *An Introduction to the Psalms. The Genres of the Religious Lyric of Israel*, Macon, GA: Mercer University Press, 1998.
- HOSSFELD, Frank-Lothar – ZENGER Erich: *Die Psalmen*. Vol. I: Psalm 1–50, Würzburg: Echter, 1993.
- HUNZINGER, Claus-Hunno: Fragmente einer älteren Fassung des Buches Milhama aus der Höhle 4 von Qumran, *Zeitschrift für alttestamentliche Wissenschaft* 69 (1957) 131-151.
- IBBA, Giovanni: *Il "Rotolo della guerra". Edizione critica*, Torino: Zamorani, 1998.
- IBBA, Giovanni: *Le ideologie del Rotolo della Guerra (IQM). Studio sulla genesi e la datazione dell'opera*, Firenze: Giuntina, 2005.
- KRAUS, Hans-Joachim: *Psalms 1–59: A Commentary*. Vol. I: Psalms 1–59, Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1988.
- KRAUS, Hans-Joachim: *Teologia dei Salmi*, Brescia: Paideia, 1989.
- MAZOR, Yair: Psalm 24: Sense and Sensibility in Biblical Composition, *Scandinavian Journal of the Old Testament* 7 (1993) 303-316.
- MOWINCKEL, Sigmund: *Psalmenstudien*. Vol. II, Kristiania: Kommission bei Jacob Dybwad, 1922.
- MOWINCKEL, Sigmund: *The Psalms in Israel's Worship*, Oxford: Basil Blackwell, 1962.
- PODELLA, Thomas: Transformationen kultischer Darstellungen. Toraliturgien in Ps 15 und 24, *Scandinavian Journal of the Old Testament* 13/1 (1999) 95-130.
- RAVASI, Gianfranco: *Il Libro dei Salmi. Commento e attualizzazione (51–100)*, Bologna: EDB, 1997.
- SEYBOLD, Klaus D.: Psalmen/Psalmenbuch, *Theologische Realenzyklopädie* 27 (1997), 610-624.
- SCHIFFMAN, Lawrence H.: War in Jewish Apocalyptic Thought. In: Lawrence H. Schiffman – Joel B. Wolowelsky (eds.): *War and Peace in the Jewish Tradition*, New York, NY: Yeshiva University Press, 2007, 477-495.
- SCHULTZ, Brian: *Conquering the World. The War Scroll (IQM) Reconsidered*, Leiden: Brill, 2009.
- TOV, Emanuel: *Scribal Practices and Approaches Reflected in the Texts Found in the Judean Desert*, Leiden: Brill, 2004.

- TREVES, Marco: The Date of Psalm 24, *Vetus Testamentum* 10 (1960) 428-434.
- WEBER, Beat: *Werkbuch Psalmen*. Vol I: Die Psalmen 1 bis 72, Stuttgart: Kohlhammer, 2001.
- WEBER, Beat: *Werkbuch Psalmen*. Vol. III: Theologie und Spiritualität des Psalters und seiner Psalmen, Stuttgart: Kohlhammer, 2010.
- YADIN, Yigael: *The Scroll of the War of the Sons of Light against the Sons of Darkness*, Oxford: Oxford University Press, 1962.
- ZHU-EN, Wee J.: A Model for the Composition and Purpose of Columns XV-XIX of the War Scroll (1QM), *Revue de Qumran* 21/2 (2003) 263-283.

Zhrnutie

Vojnový zvitok nájdený s ďalšími zvitkami v Kumráne pri Mŕtvom mori doslovne cituje alebo sa odvoláva na mnoho biblických textov a takto ich začleňuje do vlastného textu. Veľká časť týchto starozákonných materiálov pochádza z Knihy žalmov.

V stĺpci XII Vojnového zvitku boli identifikované viaceré alúzie na žalm 24. To nám môže pomôcť lepšie pochopiť Ž 24, nakoľko vedecká diskusia ešte nedosiahla konsenzus ohľadom jeho historického pozadia a otázna ostáva aj jeho údajná funkcia v liturgii. Pri štúdiu týchto alúzií sa treba vyhnúť riziku, aby sa význam novšieho dokumentu (Vojnový zvitok) automaticky neprenášal a neaplikoval na starší dokument (Ž 24). Táto neskoršia recepcia ukazuje, ako neskorší autori vnímali cieľ a funkciu žalmu a tiež akým smerom sa žalm ponúkal pre neskoršiu interpretáciu.

Hymnus XII,7–16 bol zrejme určený pre moment počas boja a kombinuje liturgické prvky s vojenským kontextom, čím evokuje ideu svätej vojny. Používa dva Božie tituly zo Ž 24: „Kráľ slávy“ a „Vojnový hrdina“. Explicitná prítomnosť Boha ako mocného hrdinu v armáde dáva istotu budúceho víťazstva.

V druhom prípade je použitý text zo Ž 24,7.9 „Zdvihnite, brány, svoje hlavice a vyvýšte sa, brány prastaré, lebo má vstúpiť kráľ slávy“ a je prepracovaný na „Otvor svoje brány natrvalo, aby sa ti prinieslo bohatstvo národov!“ (XII,13-14). Kontinuita je daná vojenským kontextom, ale dôraz sa presúva a z víťazstva budú teraz profitovať ľudia zapojení do vojny.

Kľúčové slová: eschatologická vojna, Kráľ slávy, Vojnový hrdina, víťazstvo

Summary

The War Scroll from among the Dead Sea Scrolls uses numerous biblical texts in different ways, quoting them explicitly in some instances, but mostly alluding to them and incorporating them into its own compositions. A significant part of this Old Testament material is from the Book of Psalms.

Several allusions to Psalm 24 have been detected in col. XII of the War Scroll. This fact can have an impact on our understanding of Psalm 24, since the scholarly debate has not agreed on its specific historical background yet and its alleged function in the liturgy is still questioned. Studying these allusions, one has to avoid the danger of transferring the meaning of a more recent document (War Scroll) and its use of material from Ps 24 to the older document itself. At the same time, use of the older material shows how it was understood in successive periods plus the possible meanings to which the older document (Ps 24) was opening itself.

Most likely the hymn XII,7-16 was intended for a moment during the actual combat and it combines liturgical features with a military context, thus conveying the idea of holy war. Here the two titles from Ps 24 are being used: “King of glory” and “War Hero”. The explicit presence of God as a strong hero in the army is a guarantee of success and victory, now envisioned for the future. The second instance is a reworking of Ps 24:7.9 “Lift up your heads, O gates; rise up, you ancient portals, that the king of glory may enter” into “Open your gates continuously so that the wealth of the nations can be brought to you” (XII,13-14). There is continuity as far as the military context is concerned, but the emphasis is shifted to the profit of people involved in the war now.

Keywords: eschatological war, King of the Glory, warrior Hero, victory

Libor Marek
Collegio Teutonico
Via d. Sagrestia, 17
I – 00120 ROMA, Italia
libor_marek@hotmail.com

Contents

Treaties

<i>Petr MAREČEK</i>	
The Psalm 130 in Psalter and in the Gospel of Matthew	1-24
<i>Marek VAŇUŠ SVD</i>	
“From the Mouth of Infants and Nursing Babes...” Psalm 8:2b,3 and Its Echo in Matt 21:16.....	25-40
<i>Libor MAREK</i>	
War Scroll XII and Its Allusions to Psalm 24	41-57
<i>Helena PANCZOVÁ</i>	
The Technique of Translating from Biblical Greek (2): Kinds of Translation Technique in Translating Ancient Literature and the Example of the Translation of Participles in the Slovak Commentary Translation	58-73

Notes

<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Why “You Have Denied Him” in Ps 8:6a	74-85
Reviews	86-89
Communications	90

Obsah

Štúdie

Petr MAREČEK

Ž 130 v Knize žalmů a v Matoušově evangeliu 1-24

Marek VAŇUŠ SVD

„Ž úst nemluviat a dojíciat...“ Echo obrazu Ž 8,2b.3 v Mt 1,14-16 .. 25-40

Libor MAREK

Vojnový zvitok XII a jeho alúzie na Žalm 24 41-57

Helena PANCZOVÁ

Technika prekladu z biblickej gréčtiny (2): Druhy techník prekladu starovekej literatúry a príklad prekladu participií v slovenskom komentárovom preklade 58-73

Poznámky

Blažej ŠTRBA

Prečo „odoprel si“ v Ž 8,6a 74-85

Recenzie 86-89